

RAPORTUL DINTRE RĂSPUNDEREA CIVILĂ DELICTUALĂ ȘI RĂSPUNDEREA CIVILĂ CONTRACTUALĂ

CZU: 347.51:347.447.5

Vladislav MOCANU

*Școala doctorală Științe Juridice,
Universitatea de Stat din Moldova*

THE RELATIONSHIP BETWEEN TORTIOUS LIABILITY AND CONTRACTUAL CIVIL LIABILITY

Responsibility is a specific expression of the idea of social responsibility – a social institution of value and an essential condition of freedom, by virtue of which every man must be aware and assume the effects of his deeds, regardless of their nature. An irresponsible individual is a factor of disorders and a degraded human being, and the free man is the one who is aware of the consequences of his actions and is responsible for them).

The different forms of legal liability have both similarities and differences. Outlining the forms of legal liability is a complex dialectical process, just like the emergence of different branches of law. In the legal doctrine, for a long period of time, the new elements appeared in the regulation of social relations, as a result of the evolution of the society, were explained through the important features of the respective branches of law. This conception is still relevant today.

Keywords: *responsibility, contract, tortious civil liability, contractual civil liability, source of obligations.*

1. Răspunderea juridică

Noțiunea de răspundere nu este specifică în exclusivitate dreptului. Ea este folosită în toate domeniile vieții sociale. Astfel, se întâlnesc sintagmele: răspundere politică, răspundere morală, răspundere civică etc.

Legislația și jurisprudența nu definesc noțiunea de răspundere juridică, legiuitorul fixând doar condițiile în prezența cărora o persoană poate fi trasă la răspundere, respectiv principiile răspunderii, natura și întinderea sancțiunilor susceptibile de aplicare și limitele în care operează.

Obiectul analizei în prezentul articol se va limita doar la răspunderea juridică civilă, și anume – răspunderea civilă delictuală și răspunderea civilă contractuală.

2. Răspunderea civilă delictuală

Deși legislația Republicii Moldova nu oferă o definiție a ceea ce cunoaștem a fi „răspundere civilă delictuală”, la art.1998 din Codul civil al RM este specificat ce înseamnă un „delict” și care sunt elementele definitorii ale răspunderii civile delictuale. Astfel, la alin.(1) al acestui articol se prevede:

„(1) Cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție, este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune”.

Din norma legală sus-citată desprindem ideea conform căreia delictul este o acțiune ilicită îndreptată spre a cauza o anumită pagubă unei „alte persoane”.

Răspunderea delictuală este obligația unei persoane de a repara prejudiciul cauzat altuia printr-o faptă ilicită extracontractuală, sau, după caz, prejudiciul pentru care este chemată prin lege să răspundă [1].

Aceeași definiție o găsim la autorul român L.Pop [2]. Atunci când obligația de reparare a prejudiciului este urmarea nerespectării sau a încălcării unor obligații asumate în prealabil, printr-un contract, răspunderea ce se va declanșa va fi contractuală.

3. Răspunderea civilă contractuală

Răspunderea civilă contractuală are în conținutul său îndatorirea debitorului unei obligații născute dintr-un contract de a repara prejudiciul cauzat creditorului său prin faptul neexecutării *lato sensu* a prestației datorate. Prin această neexecutare *lato sensu* a obligației s-a înțeles atât executarea cu întârziere, cât și executarea necorespunzătoare ori neexecutarea propriu-zisă, totală sau parțială [3].

Răspunderea contractuală se poate diferenția după natura patrimonială sau nepatrimonială a prejudiciilor, împărțire care corespunde diviziunii drepturilor subiective civile în patrimoniale și nepatrimoniale. Deși foarte logică, această diferențiere nu a fost considerată importantă până nu a apărut problema reparării prejudiciilor contractuale nepatrimoniale. Prin urmare, se poate concluziona că, deși aparent unitară, răspunderea civilă contractuală prezintă deosebiri și produce efecte specifice atunci când este vorba de prejudicii patrimoniale sau nepatrimoniale [4].

4. Particularitățile răspunderii civile delictuale

Atât răspunderea civilă delictuală, cât și cea contractuală, iau naștere ca urmare a încălcării unei obligații, aducându-se atingere unui drept subiectiv al unei persoane. Atât răspunderea delictuală, cât și răspunderea contractuală sunt forme ale răspunderii civile și presupun existența aceluiași elemente esențiale (prejudiciu, faptă ilicită, raport de cauzalitate între pagubă și fapta ilicită). Cu toate acestea, răspunderea delictuală se distinge de răspunderea contractuală. Astfel, răspunderea contractuală se întemeiază pe un contract valabil, încheiat între păgubit și păgubitor, ca urmare a neexecutării obligațiilor contractuale. Răspunderea delictuală se situează în afara raporturilor contractuale și impune cu pregnanță să se stabilească cert dacă autorului

faptei i se poate sau nu imputa vreo culpă în producerea pagubei. Fiecare formă a răspunderii civile are deci domeniul său propriu de aplicare.

5. Condițiile atragerii răspunderii civile delictuale

Fapta ilicită

Articolul 1998 Cod civil nu oferă o descriere a ceea ce presupune a fi „faptă ilicită”. Apreciem decizia legiuitorului de a omite oferirea unei definiții; or, termenul „faptă ilicită” este vorbitor de la sine, iar semnificația acesteia poate fi rezumată la „orice acțiune/inacțiune prohibită de lege”.

Prejudiciul

Cea de-a doua condiție fundamentală a răspunderii civile delictuale este prejudiciul, care în doctrină a fost definit ca „rezultatul vătămător, de natură patrimonială sau nepatrimonială, cauzat prin fapte de natură a aduce atingere drepturilor subiective sau intereselor legitime ale persoanelor sau altor valori sociale ocrotite de lege” [5].

Raportul de cauzalitate

Pentru existența răspunderii civile delictuale este necesar ca între fapta ilicită și prejudiciu să existe un raport de cauzalitate. Un asemenea raport este necesar atât la răspunderea delictuală, cât și la cea contractuală. Nu poate fi obligată o persoană să repare decât dacă între fapta să (omisivă sau comisivă) ori între fapta animalelor sau lucrurilor pe care le au în pază și paguba produsă există un raport de cauzalitate. Nu poate fi trasă la răspundere civilă o persoană care nu a produs ea prejudiciul [6].

Deși principiul fundamental al răspunderii juridice, potrivit căruia fiecare răspunde pentru propriile fapte, este deopotrivă valabil și pentru răspunderea civilă delictuală, datorită anumitor cerințe ale vieții sociale (deduse, în primul rând, din necesitatea ocrotirii unor persoane împotriva prejudiciilor pe care le-ar suferi fără nicio vină), s-a impus o extindere a răspunderii civile delictuale, chiar dincolo de limitele faptei proprii (răspundere obiectivă) [7].

Vinovăția

Vinovăția este atitudinea psihică a autorului față de fapta sa și față de consecințele care decurg din aceasta. Vinovăția reunește în cuprinsul său un element intelectual (conștiința) – modul în care autorul percepe în mod rațional fapta, urmările sale, precum și concordanța sau nu a acestor urmări cu ordinea socială general acceptată – și un element volitiv (voința) – deliberarea cu privire la conduitele posibil de urmat și decizia autorului de a comite fapta ilicită, adoptată în deplinătatea facultăților mintale și implementată în mod liber, neîngrădit de constrângeri externe [8].

6. Diferențele dintre răspunderea civilă delictuală și răspunderea civilă contractuală

Atât răspunderea civilă delictuală, cât și cea contractuală, iau naștere ca urmare a încălcării unei obligații, aducându-se atingere unui drept subiectiv al unei persoane.

- Răspunderea contractuală reiese din contract, iar cea delictuală dintr-un fapt ilicit.
- În cadrul răspunderii contractuale, culpa debitorului se prezumă, iar în cadrul răspunderii delictuale culpa trebuie dovedită.
- La răspunderea contractuală, debitorul nu răspunde pentru daunele imprevizibile, iar la răspunderea delictuală acesta răspunde pentru aceste daune.
- La răspunderea contractuală, debitorul, pentru a putea fi urmărit, trebuie pus în întârziere, iar în cazul răspunderii delictuale autorul se află în întârziere din momentul săvârșirii faptei.
- La răspunderea contractuală, capacitatea de a contracta începe de la 18 ani, iar în cazul răspunderii delictuale autorul faptei ilicite are capacitate de la 14 ani.
- Răspunderea contractuală este o răspundere conjunctă (restrânsă), iar în cazul răspunderii delictuale, dacă faptul ilicit prezintă rezultatul a două sau mai multe persoane, atunci răspunderea va fi solidară.
- La răspunderea contractuală, competența aparține instanței de la domiciliul pârâtului, iar în cazul răspunderii delictuale competența aparține, la alegerea reclamantului, instanței de la locul săvârșirii faptei ilicite (art.39 alin.(8) și (9) CPC).
- În cazul răspunderii contractuale, prescripția dreptului la acțiune curge de la data când creditorul are dreptul să ceară executarea obligațiilor contractuale, iar în cazul răspunderii delictuale curge de la data la care victima a cunoscut sau trebuia să cunoască atât prejudiciul cauzat, cât și persoana răspunzătoare de producerea acestuia.

7. Raportul dintre răspunderea civilă delictuală și răspunderea civilă contractuală

Majoritatea literaturii juridice consideră că denumirea de cumul al răspunderilor este improprie, aproape toți autorii, precum și practica judiciară analizând, de fapt, posibilitatea opțiunii între acțiunea contractuală și cea delictuală [9].

Nu este posibilă combinarea regulilor aplicabile răspunderii delictuale cu cele aplicabile răspunderii contractuale, în cadrul unei acțiuni mixte, după cum nu este posibil nici să se apeleze, în subsidiar, la acțiunea delictuală, după ce a fost utilizată acțiunea contractuală prin care au fost obținute despăgubiri [10].

Cu privire la problema opțiunii între acțiunea contractuală și cea delictuală, în practica judiciară s-a conturat regula că, în cazul în care între părți a existat un contract, din a cărui neexecutare au rezultat prejudicii, nu este posibil să se apeleze la răspunderea delictuală, singura cale posibilă fiind angajarea răspunderii contractuale [11]. Admitem cazul când un consumator a procurat un oarecare produs (frigider, televizor ș.a.) care, fiind conectat la rețeaua electrică, a explodat, provocând un incendiu. Drept consecință, toată averea acestuia a fost distrusă, inclusiv a avut de suferit și copilul minor (de 5 ani) care s-a soldat cu arsuri de gradul II și deosebite consecințe de ordin moral. Desigur, nu

se urmărește nicio vină a consumatorului în această situație, deoarece cazul s-a produs din cauză că bunul a fost necalitativ. În situația respectivă consumatorul în cauză va avea tot temeiul de a înainta nemijlocit acțiune în ordine de răspundere delictuală, de aceea nu suntem de acord întru totul cu părerea că în cazul în care între părți a existat un contract, din a cărui neexecutare au rezultat prejudicii, nu este posibil să se apeleze la răspunderea delictuală, calea de ales fiind aceea a răspunderii contractuale [12].

Concluzii

Chestiunea de esență pe care trebuie să o reținem privește, așa cum am menționat, izvorul care dă naștere obligației. În cazul răspunderii contractuale, aceasta ia naștere ca urmare a încălcării (nerespectării) unei obligații ce derivă dintr-un contract, adică a unei obligații contractuale; este vorba, prin urmare, despre o obligație ce derivă dintr-un act juridic, a cărei încălcare atrage răspunderea contractuală, iar modul concret în care răspunde partea semnatară care nu și-a executat contractul este reglementat, în principal, de convenția părților și, în subsidiar, de lege. În schimb, în cazul răspunderii delictuale, nu se poate vorbi despre existența unui contract, întrucât nu se poate imagina existența unei convenții prealabile între autorul faptei ilicite și victimă; într-o astfel de situație, cauza răspunderii este constituită de o faptă ilicită, considerată ca atare de lege; prin urmare, răspunderea delictuală are ca temei doar legea și nu convenția părților [13].

Răspunderea civilă delictuală alcătuiește dreptul comun al răspunderii civile, pe câtă vreme, răspunderea contractuală este o răspundere cu caracter special, derogator. Consecința pe care o deducem din raportul astfel precizat dintre cele două răspunderi este aceea că ori de câte ori în dreptul nostru civil nu avem de-a face cu o răspundere contractuală, vor fi aplicabile regulile privitoare la răspunderea civilă delictuală. Atât răspunderea civilă delictuală, cât și cea contractuală iau naștere ca urmare a încălcării unei obligații, încălcare prin care s-a adus o atingere unui drept subiectiv al unei persoane.

Referințe:

1. DRAGOMIR, M. Noțiuni privind delimitarea dintre răspunderea civilă delictuală și răspunderea civilă contractuală. În: *Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova. Seria „Științe socioumane”*, ediția a X-a, 2010, p.152.
2. POP, L. *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*. Tratat. Ed. a II-a. Iași: Editura Fundației „Chemarea”, 1998, p.171.
3. *Ibidem*.
4. GHIȚĂ, D. *Raportul dintre răspunderea civilă delictuală și răspunderea civilă contractuală*. Disponibil: <https://drept.ucv.ro/RSJ/images/articole/2009/RSJ2/A12DanielGhita.pdf> [Accesat: 22.04.2021]
5. BOILĂ, L.R. *Răspunderea civilă delictuală obiectivă*. Ediția a II-a. București: C.H. Beck, 2014.
6. CURPĂN, V.-S. *Răspunderea juridică civilă delictuală*. Disponibil: http://sorincurpan.ro/articole/raspunderea_juridica_civila_delictuala.pdf [Accesat: 22.04.2021]

7. DRAGOMIR, M. *Op. cit.*, p.153.
8. TEODORA, D.A. *Răspunderea civilă delictuală pentru prejudicii ecologice*: Rezumat al tezei de doctorat. București, 2020, p.36.
9. STĂTESCU, C., BÎRSAN, C. *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*. București: ALL, 1994, p.122.
10. GHIȚĂ, D. *Op. cit.*, p.104.
11. STĂTESCU, C., BÎRSAN, C. *Op. cit.*, p.126-132.
12. DRAGOMIR, M. *Op. cit.*, p.156.
13. TIȚA-NICOLESCU, G. *Câteva delimitări necesare între răspunderea civilă delictuală și răspunderea contractuală în dreptul privat român* Disponibil: <http://revista.universuljuridic.ro/cateva-delimitari-necesare-intre-raspunderea-civila-delictuala-si-raspunderea-contractuala-dreptul-privat-roman/>. [Accesat: 24.04.2020]